

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

Nr 29 — 19 JULI

Nr 29 — 2 ÅRG. 1924

Tidevarvet n:r 29.

I artikelserien *Det nya jordbruket* av Elisabeth Tamm meddela vi artikel n:r 2 betitlad: Fem valprogram och ett sjätte. Artikelförfattaren menar, att det sjätte, som är Frisinnade kvinnors program, har en helt olika utgångspunkt än den, från vilken utgå högern, bondeförbundarna, de liberala, de frisinnade och socialdemokraterna.

Ledande artikel: *Nu ske de verkliga valen.*

Frida Härners uppfattning av *Den 6-åriga bottenskolans* är mera optimistisk än fröken Hermelins.

Det första steget på den törneströdda bana vilken en kvinnlig riksdagskandidat måste vandra kommer möjligen, om fru Lövstrand framhårdar, att följas av ett andra.

K. J. uppträder denna vecka, som reporter.

Veckans novell: *Ada och Fosca* av Luccano Zuccolli, övers. av Ellen Rydelius.

Det går förvånande lätt

skrev en av våra vänner till oss, samtidigt med att hon skickade oss några nya prenumeranter.

Jag grubblar på hur vi skola kunna göra Tidevarvet känt, skrev en annan.

Svaret är att Tidevarvet i stor utsträckning måste lita till sina vänner bland prenumeranterna för att tränga fram till hittills okända och utforskade områden. Om den vore en välsinnad och rättänkande tidning i den betydelse, som flertalet tillmäter dessa ord, då skulle vi nog ha råd att hålla oss med betalda agenter för att sprida tidningen. Nu, då vi strida för uppfattningar, som icke stå i kurs, äro svårigheterna större. Vi måste därför vädja till våra vänner, som ha intresse av tidningens bestånd och framgång: bli våra budbärare! Skriv efter exemplar att dela ut bland dem ni träffar. Det är det första steget. Prenumeration är det andra.

En herre skrev nyligen till oss och erinrade om det halvförglömda faktum att vår moder Eva är skulden till det nuvarande eländiga tillståndet i världen. Tidevarvets uppkomst ansåg han likgiltigt med ett andra syndafall — här var ett uttryck för samma uppstudsighetens anda, som Eva förrådde, då hon åt av kunskapens träd. Så betydelsefullt är dock inte Tidevarvet, ens som syndafall betraktat, att det bildar epok!

Men det är ett uttryck bland andra för kvinnornas bemödanden att finna sig till rätta i och fylla sin plats i det förvandlade samhället, där en gammaldags kvinna måste vara olycklig och främmande. Tidevarvet är en spegel, som fångar glimtar av denna världshistoriska rörelse. Det borde därför vara en tidning både för denna rörelsens vänner och motståndare.

Det nya jordbruket.

AV ELISABETH TAMM.

II.

Fem program och ett sjätte.

Då man iakttagit den ställning 1924 års riksdag intagit i förhållande till jordfrågorna och de beslut, som på grund därav fattats, sedan de olika partierna kämpat ut sin strid med varandra, är det av intresse att ta del av de program, enligt vilka dessa partier var för sig önska gå fram till den s. k. jordfrågans lösning.

Högern talar om den självägande jordbruksbefolkningens bevarande och tillväxt, en revision av skifteslagstiftningen, varvid bör tillses att trygghet i jordbesittningsrätten skapas och att odlingsflit och arbetsglädje icke äventyras, en reformering av arrendelagstiftningen, varigenom arrendatorerna tillförsäkras skälig ersättning för på egendomens förbättring nedlagda kostnader.

Motstånd mot *verklighetsfrämmande* och frihetsfientliga lagförslag, här syftande på expropriation m. fl. tvångsåtgärder. Mera positiva uttalanden föreligger i den del av programmet, som avser jordbrukarskydd. Det är jordbrukets ekonomiska bärkraft, man anser kunna upprätthållas genom utförselbevis å spannmål, förbättring (antagligen förhöjning) av jordbrukstillarna samt importreglering å spannmål. Dessa krav ha alla avvisats av en oförstående vänstermajoritet. *Därför måste den brytas.*

Bondeförbundet, vars tillvaro grundar sig på tillvaratagandet av jordbrukets intressen, framhåller, att *var och en som vill*, må kunna erhålla eget jordbruk, till storlek avpassat efter olika landsdelars förhållanden, varvid kreditvillkoren böra avpassas med hänsyn till köparens förmåga. Det talas också om betydlig ökning av antalet egna hem, främst för lantarbetarnas skull, men expropriation får ej förekomma för egnahemsbildning. Jordbrukets sekundära fastighetskredit och driftkredit böra ordnas. Social arrendelagstiftning m. m.

De liberala vilja lösa jordfrågan om möjligt i *samförstånd* med landets jordbrukare. De vilja värna bondejorden och hindra jordens anhopning på ett fåtal händer. För *den som vill* bruka svensk jord bör lämplig mark jämte behövlig skog göras tillgänglig, och detta skall ske genom en effektiv *jordförmedling*.

Ytterligare åtgärder för tryggande av torpare, mindre arrendatorers och andra brukares sociala och ekonomiska ställning böra vidtagas. Enligt de frisinnades mening är också ett självständigt och bärkraftigt jordbruk en av samhällets grundvalar. Därför skall bondeståndet stödjas och nya jordbruk och egnahem skapas, samt ökade möjligheter beredas jordbruksarbetare och *andra som önska* att förvärva egen jord.

Enligt de frisinnades mening är också ett självständigt och bärkraftigt jordbruk en av samhällets grundvalar. Därför skall bondeståndet stödjas och nya jordbruk och egnahem skapas, samt ökade möjligheter beredas jordbruksarbetare och *andra som önska* att förvärva egen jord.

Enligt de frisinnades mening är också ett självständigt och bärkraftigt jordbruk en av samhällets grundvalar. Därför skall bondeståndet stödjas och nya jordbruk och egnahem skapas, samt ökade möjligheter beredas jordbruksarbetare och *andra som önska* att förvärva egen jord.

En tidsenlig arrendelagstiftning, jordbrukskreditens ordnande, nedsättning av frakttaxorna etc., förordas också.

Det socialdemokratiska jordprogrammet uttryckes i korta sats: Tvångsköp av större egendomar i enskild ägo. Vanhävande egendomar indragas till samhället. Upplåtelse av samhällets större jordegendomar till enskilda skall ske under garantier för det allmännas och för jordbruksarbetarnas intressen. Samhällets för småbruk avsedda jordegendomar upplåtas mot tryggad besittningsrätt. Ny arrendelagstiftning. Egnahemsrörelsen helt i samhällets hand.

Om man jämför dessa program förete de visserligen åtskilliga variationer men inom ramen för en mycket olikartad uppfattning angående *sättet* för reformens genomförande, finner man likväl en viss gemensamhet i uppfattningen angående de riktlinjer, enligt vilka jordfrågan bör lösas, alltifrån högerns försiktiga formulering, varigenom ingenting av nu rådande förhållanden äventyras, och fram till socialdemokraternas mera genomgripande metoder.

Några reflektioner göra sig självmant. Så t. ex. är det ganska egendomligt, att socialdemokraternas förslag är det enda, som talar om uppehållandet av (Forts. å sid. 4.)

Några reflektioner göra sig självmant. Så t. ex. är det ganska egendomligt, att socialdemokraternas förslag är det enda, som talar om uppehållandet av (Forts. å sid. 4.)

Några reflektioner göra sig självmant. Så t. ex. är det ganska egendomligt, att socialdemokraternas förslag är det enda, som talar om uppehållandet av (Forts. å sid. 4.)

Till en ny prenumerant.

Ni är mycket bekymrad, att ni låtit överrumpla Er till att prenumerera på Tidevarvet. Socialt intresserad är ni inte, och politik vill ni inte höras talas om. Men tro mig, det är inte så farligt, som det ser ut. Jag tål inte heller att höra ordet politik. Det är ett av de ord som böra bekrigas.

Härmed här en hemlighet avslöjats. Ordet politik är något, som användes för att döja det som verkligen sker och för att förhindra — vilket på grund av er lojhet är ganska lätt — att ni ägnar det någon som helst uppmärksamhet. Man har lärt er, att den politiska världen är några framstående herrars värld.

Men lyft undan ordet politik, — det är ett lätt ord — och därbakom finner ni livet självt. Hur har då den uppfattningen kunnat inrota sig, att livet självt är fåtalets sak? Därför att ett modernt samhälle är så invecklat, att det fordrar, att en del personer helt ägna sig åt dess skötsel. Statens anställda tjänare hålla det hela i gång, riksdagen, av folket vald och försedd med fullmakt, har att sörja för ledningen och utvecklingen tillsammans med regeringen, som konungen, väljer med hänsyn till dess utsikter att få förtroende i riksdagen. Nå, säger ni, låt dem regera som ha fullmakt att göra det. Men därför att en lokomotivförare fått uppdrag att föra ert tåg, är det väl inte likgiltigt, om han håller sig på eller kör ner av banvallen?

Ni anser inte, att ni är med på läget. Kanske kunna vi ändå överbevisa er.

Eftersom ni råkat bli prenumerant, föreslå vi er att läsa tidningen. Där kommer ni att finna behandlade vissa frågor, som stå till den nya riksdagens avgörande, den som skall väljas i höst. Det vore underligt, om ni inte i någon av dem igenkände ett av de problem, som ingripa direkt i ert liv. Jag menar inte, att ni skall falla till föga, då försvarsfrågan nämnes eller jordfrågan. Visserligen kan man säga, att höstens val genom dem angå alla, som andas och äta bröd i detta land. Men sammanhanget är Er för långsökt.

Orsakskedjan mellan valen och riksdagsbesluten och mellan dessa och edert liv ser ni inte.

Men kanske finns det andra frågor, som direkt och personligt angå er? Inte? Ni påminner om den unga dam, som in till nu har levat sitt individualistiska liv bortom all politik, och som sprang långa vägar från allt, som misstänktes för att vara socialt. En vacker dag blev hon förlovad med en utländsk medborgare. Nu måste hon dock bekväma sig att ta reda på de sociala konsekvenserna av detta steg. Det visade sig, att genom andra kvinnors bemödande, som varit mindre förnämligt avståndstagande hade drivits fram en lag att svensk kvinna kan, även om hon gifter sig med en utlänning få behålla sitt svenska medborgarskap. — Som den unga damen innehåde statstjänst, betydde detta bl. a. att hon kunde få behålla densamma med alla därmed förknippade förmåner. Hon jublade, men ack, då visade det sig, att lagen icke trädde i kraft förr än 1925. Men gillermålet borde ske i år, emedan hon ville medfölja sin man på en lång studieresa.

Den unga damen måste alltså välja och valde resan framför medborgarskapet och den trygga framtiden. Men det grände henne. Varför kunde inte lagen ha trätt i kraft genast? — Nej det brukar alltid dröja till ett nytt års början. — Brukar. — Varför har det inte beslutats förr? — Ja det är kvinnornas eget fel.

Sedan dess vet åtminstone hon, att hon är med på läget.

Devinez.

Utan fanor?

Kanske skall man inte undra så mycket på att den svenska allmänheten långt mer intresserar sig för segrar och nederlag vid Olympiska spelen än för de växlande faserna i den fleråriga krisen kring den tyska skadeståndsbetalningen. Det hela ser ju ut som ett hopplöst virrvarr, ett slit hit och dit mellan oförenliga synpunkter och intressen, ett evigt enahanda. Tyskland, England och Frankrike likna tre vid varandra fastbundna väsen, som uttömma sina krafter med att var och en söka dra de andra med sig åt sitt håll.

Det finns dock en väsentlig skillnad i situationen för ett år sedan, då Tyskland och Frankrikes vapenlösa kamp vid Ruhr och vid Rhen fann sig i sitt sista förtvivlade skede och situationen nu. Bakom alla försoningsförsök och kriser, eftergifter och återtagande av eftergifter spåras ändå nu viljan att komma till rätta med problemet och nå fred. Vi få visserligen nu bevitna att den franske konseljpresidenten av fruktan för att icke bli ansedd för nog god pat-

riot faller undan för den Poincaré-ska gruppen. Tvungen att hålla på dess ståndpunkt inför Mac Donald tvingar han i sin tur denne till eftergifter i fråga om den viktiga punkten: vem skall fastslå och bestrafva Tysklands möjliga försummelser vid erläggandet av skadeståndet? Mac Donald ville som bekant överflytta denna befogenhet på Nationernas Förbund, Poincaré och hans parti kan inte tänka sig annat än att skadeståndskommisionen skall behålla denna befogenhet. Mac Donald föreslog då, att skadeståndskommisionen skulle bli utökad med en amerikansk medlem för att bryta Frankrikes på Belgien och Italien stödda röstövertikt. Men Amerika, som leker sin vanliga roliga lek med Europa, har redan avböjt av formella skäl. Samtidigt ha Amerikas och Englands finansmän, vilkas vilighet att ge Tyskland det i sakkunnigutlåtandet planerade lånet är en förutsättning för hela skadeståndsplanens genomförande börjat rynka ögonbrynen. Om Frankrike

(Forts. å sid. 4.)

Pan-Europa

är titeln på en bok av en österriksk författare, som lidelsefullt kämpar för tanken, att den stund är inne, då det splittrade Europa, för att rädda sig från hotande undergång, bör sammansluta sig till ett förbund efter mönster av Amerikas Förenta stater. Nästa nummer av Tidevarvet innehåller en redogörelse för detta storpolitiska program.

För tio år sedan inföll den stora sönderingens dag. Låt oss just nu se framåt mot den stora enhetens dag — dess motsättning och försoning.

Nummer 30, som nära sluter sig till det allt överskuggande tio-årsminnet, kommer dessutom att innehålla bl. a. en ledande artikel om *»Sista budet»*, *Det bortvisade vittnet*, skiss av *Elin Wagner*, och *Det spännande kriget och den led samma freden*, reflektioner av en journalist.

Rekvirera numret för spridning vid fredsmöten den 3 augusti.

(Forts. å sid. 4.)

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 9, 3 tr., Stockholm.

REDAKTIONENS
Mottagningskl. kl. 1—2.
Telefon Norr 282 42.

EXPEDITION:
Telefon Norr 282 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 5: 50, halvår kr. 3: —,
kvartal kr. 1: 50, månad kr. 0: 50.
Lösenummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
per millimeter
Textsida eller särskilt be-
gård plats 22 öre
Efter text 20 »

Linköln Bloms Boktryckeri A.-B.
STOCKHOLM 1924

Tidevarvets redaktion utgöres från och med d. 1 juli av fru Elin Wägner och fru Ellen Hagen. Redaktionen träffas säkrast å Tidevarvets lokal kl. 1—2 e. m. alla dagar utom lördagar.

Under fru Hagens semester de närmaste veckorna torde alla skrivelser ställas till Tidevarvets redaktion resp. Frisinnade Kvinnors riksförbunds sekretariat, Slussplan 9 III Stockholm, och icke till fru Hagen personligen.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmorgsgatan 3, Stockholm.
Telefon 244 88, Norr 244 19.
Familjerätt. Hysesärenden. Testamenten.
Bouppteckningar. Förfrågningar från landsorten besvaras omgående.

Eva Andéns Advokatbyrå

Lilla Vattug. 14. Tel. 75 76, Norr 183 36.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

D:r A. Karsten

Medicinskt Elektricitets-
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM
behandling av
reumatiska åkommor.

Överanstängning,
Nervtrötthet och Föräldring

behandlas av *Badläkare*
Clara Smitt Dryselius,
Klinik 17 Kungsg. Stockholm.
Tel. Norr 297 18. Sommaren Visby.

Privatpraktiserande barnmorskan

Agda Olsson

Skånegatan 81, 2 tr. Tel. 201 28

Upsala Privata Sjuk- och

Förlossningshem,
Odengatan 1. Tel. 415. Enskilda och
delade rum. Fritt val av läkare.
Prospekt på begäran.

Data och fakta

rörande

fredsrörelsen

av Anna T. Nilsson
Pris 95 öre.

Kan även erhållas genom Tidevarvets expedition.

Fru Anna Wicksell skriver i Tidevarvet: »Det är en frisk och omedelbar och brinnande intresserad personlighet, som möter en på vart och ett av bokens blad. Därför önskar jag att alla människor måtte köpa den, vare sig de äro gamla fredsänner eller ännu stå undrande och spörjande och tveksamma.»

Tel. 2927 Billiga Bud
Vasag. 8.

Nu ske de verkliga valen.

I dessa dagar sås i en jord, gödd av valprogram, den sådd, ur vilken andra kammarens gyllene skörd skall växa upp. Det är nämligen nu som de olika partiernas valkretsförbund besluta om valallianser, och valbeteckningar, utvälja kandidater och besluta om deras inbördes ordning.

De arma frisinnade valkretsförbunden ha måst klyva sig, det svider i såret just inför valen, då enighet skulle varit räddningen. På de håll där klyvningen skett av tvång just nu i sista stund, såsom i Skåne gör den ett rent patetiskt intryck. Man klyver sig, förbinder sig nödtorftigt och börjar samarbete. Det är valkretsförbunden som ha personvalen i sina händer. Som vanligen endast ett fåtal personer omkring eller oppositionen mot ledningen har intresse av kandidatnomineringen eller förstår att *det är nu de verkliga valen ske*, så ligger avgörandet i fåtalets händer. Detta kan man inte lägga samma fåtal till last. Men väl kunde man önska, att intresset nådde vidare kretsar och att valen av kandidater bures upp av större mängder av de valberättigade. Det skulle skapa ansvars- och samhörighetskänsla inom väljarekären.

Vi tala om vår önskan att få välja på personligheter framför partier. Nåväl, vid kandidatnomineringen är det just personvalen, som ske och redan här borde kvinnorna sätta in sitt intresse.

Kvinnorna ha inte bara intresse av de kvinnliga kandidaterna. Men de ha ett stort intresse av att dugliga sådana komma upp på möjliga platser. När detta skrives, har så vitt oss är bekant ännu intet valkretsförbund, vare sig av liberala eller folkfrisinnade, satt en kvinna på säker plats. I Gävleborgs län har man dock begagnat sig av möjligheten att ha flera listor med egna underrubriker under en för alla gemensam huvudbeteckning. På en av dessa listor står fröken Hanna Landberg, ordförande i Gävleborgs länsförbund av Frisinnade Kvinnors riksförbund, på andra plats.

Det gives många anledningar för kvinnorna att vilja arbeta för kvinnliga riksdagsledamöter. Frisinnade kvinnor mister för denna period den ena av sina två hittillsvarande representanter i Riksdagen. Det tomrum, som därmed uppstår, kunna vi icke hoppas att få se fyllt förr än vid 1928 års val. Däremot ha vi i andra landsändar kvinnliga kandidater ur Riksförbundets ledning, i vilka vi se representanter för den åskådning, som håller Riksförbundet samman. Vi nämna, såsom redan diskuterade namn, förutom fröken Hanna Landberg: Skåneförbundets ordförande, fru Elsa Nordlund, Blekinge länsförbunds ordförande, fröken Ebba Holgerson, och ordföranden i Norrbottens länsförbund, fröken Märta Bucht. Dessa äro alla var och en i sin landsända goda och välkända namn, de ha alla gjort insatser i det politiska och sociala arbetet, och deras namn betydde mer på en lista än blott en eftergift åt ett kvinnligt särintresse.

Vi äro övertygade om att ledningen inom respektive valkretsförbund inse detta. Men många känna sig kallade och få kunna utväljas till att på allvar komma med i lävlingen. Om därför de inom riksförbundet organiserade kvinnorna vilja skaffa sina kandidater goda startplatser i samarbete med de officiella valledningarna måste de väcka upp och visa på en opinion bakom de namn de

Den 6-åriga bottenskolan.

De sociala motiven för den 6-åriga bottenskolan kunna ej sägas bättre än i Fridtjuf Bergs ord från 1883: »Skolorna böra ordnas efter människans naturliga utvecklingsgång, så att alla under den tid, då deras utveckling i det hela taget är lika, erhålla samma undervisning men då de särskilda naturlagen med full fulltydighet framtråda, få tillfälle till utbildning i särskilda riktningar.» Ingen, kan väl misstänka Fridtjuf Berg för att med detta ha förordat »endast en sorts skola» i den meningen, att han ej först ser på barnet och barnets rätt. Personlighetens rätt till utrymme, både lärarens och barnets, måste hävdas. Men detta är väl skolans levande innehåll, något som varje lärare »med vaken anda» skapar i sitt dagliga värv, som under alla förhållanden bör få och kan komma till sin rätt oavsett skolans yttre organisation. Den ena av dessa saker är ej beroende av den andra. Men av sociala rättfärdighetskäl vilja vi ha lika undervisning åt alla barn i den egentliga barndomsskolan — från 7—13 år —, och sedan differentiering ej efter samhällsställning, ej heller efter graden av begåvning, vilket är högst vanskligt att bedöma utan efter arten av begåvning, d. v. s. anlag för viss levnadskall. Kan detta männe skönjas tidigare än vid 13 å 14 års ålder? Ofta ej heller då, men så mycket mindre tidigare. Inom denna 6-åriga barndomsskola må den nya skolans anda hålla sitt intåg och verka ständig förnyelse. Aldrig bli vi väl färdiga på det området, och säkert må vägen leda allt mer till individens rätt och bort från uniformering och ensidighet i skolarbetet. Med enhetsskola vill jag mena lika god och samma slags skola åt alla och ej blott åt vissa klassers barn, men jag har aldrig lagt in däri och kan ej heller läsa ut ur kommissionsförslaget något sådant som, att vart enskilt barn skulle fostras precis lika utan hänsyn till dess egenart.

Så de pedagogiska skälen, vilka även lägo till grund för uttalandet på lärarmötet, fast de ej ingå i uttalandets formulering. De flesta barn i den gemensamma barndomsskolan bli ju alltid de, som efter barndomsskolan skola ut i det praktiska livet. De behöva all ro och harmoni i sitt skolarbete. Det skulle verka störande, om avdelningen tidigare skulle splittas. Klass-skillemomentet, som man med bottenskolans velat komma ifrån, skulle i alla fall skjuta upp som ett moln på barnets himmel. Få alla vara tillsammans till barndomsskolans avslutning, sker, s. a. s. utgreningen till olika levnadsbanor från samma punkt. Somliga gå till förvärvsarbete, andra till yrkesutbildning och andra åter till realskola, högre flickskola eller lyceum. Vore detta ej en styrka för livet att i lugn och ro få genomleva barndomsskolans 6 år, alla tillsammans, med utdelande av samma mått av undervisning och fostran åt alla. Jag är mycket väl medveten om invändningarna. Den vanligaste är den jag skulle vilja kalla Rektor Ehrlins, den, som ser rent kunskapsmässigt på uppfostrans problem. Barnen hinna ej få in så mycket vetande med den anordningen, att den högre skolan kan bygga på den grunden och föra fram till examen. Äro då examina så viktiga, viktigare än barnet självt och den sociala jämvikten i samhället? Här gäller högre värden. För egen del tror jag ej heller så mycket på faran för kunskapsstillgången, fast vi i framtidens skola kanske ej få mäta riktigt med samma mått som nu.

Huvudsaken är, att alla i saken intresserade ha öppna ögon vid reformernas genomförande, att då ej får prutas på de högsta värdena för att vinna något lägre; formen utan innehåll.

Frida Härner.

bära fram. Tekniskt låter placeringen bättre ordna sig nu, sedan det finns möjlighet till att under den gemensamma huvudbeteckningen gå fram med underlistor med särskild beteckning. Men denna sak bör helst klaras nu och i samförstånd med valledningen. Att komma efteråt, när valkretsförbundens listor äro klara och arbeta för ett kvinnonamn blir mycket tyngre. Det är nu, som intressena skola bevakas. Göra kvinnorna det inte både i fråga om manliga och kvinnliga kandidater, så må de stå sitt kast.

Trettio år en lagom evighet?

Händelsen gjorde, att jag på en och samma dag kom att träffa två självförsörjande kvinnor i statens tjänst, vilka båda hunnit den ålder, då frågan om pensionen och pensionsåldern blivit aktuell. De intresserade sig därför båda för Frisinnade Kvinnors ställning till pensionsfrågan, som uttrycktes på centralstyrelsemötet den 21 juni i en resolution med orden: *lika lön och lika pensionsålder för män och kvinnor i samma tjänstställning.*

Men om fördelarna av denna reform hade de rakt motsatt uppfattning. Båda förutsatte att om denna reform ginge igenom, det skulle betyda, att de kvinnliga statstjänarnas pensionsålder framflyttades från 60 år till 67, som är den för männen nu fastställda.

Den ena av dem, låt oss kalla henne optimisten, som var femtioett år gammal, sade: det är en ryslig tanke för mig, att jag skulle vara ur leken om nio år. Tanken att hennes livs arbetsdag skulle kunna ökas ut med ännu sju år tilltalade henne ofantligt.

Den andra, som närmade sig sextioårsåldern och var tröttare, förskräcktes över tanken att den efterlängtdade vilans tid skulle skjutas fram ännu sju år. Hon fruktade, att hon inte skulle sträva med så länge till. Vid sextio år hade hon arbetat de 30 långa år, som staten kräver av sina kvinnliga anställda i vederlag mot pension. Och det fann hon vara Gudi nog.

Dessa olika sätt att se på frågan intresserade mig. Jag gick till en tredje statsanställd, en som är yngre än de båda, och bad att få veta hennes mening. Hon fann att en höjning av pensionsåldern i ett slag med sju år vore väl kraftig för att tänkas genomförd på en gång. Det fanns ett betänkanke, som föreslog en höjning till 64 år som en lämplig övergångsreform.

Hur hon och hennes kamrater se på saken?

— Ja, den synen ändrar sig nog med åren, sade hon. I ungdomen tycker man nog att det är bra, att de äldre gå tidigare undan för befordringarnas skull, som då gå snabbare. Och så tycker man, att trettio år på en byrå är en evighet. Men när man närmar sig de där trettio årens slut, så tycker man, i fall man eljes har sina krafter i behåll, att man gärna vill hålla på ännu litet till.

Men hurdana äro då kvinnornas möjligheter att orka med en längre tjänstgöring? Om kvinnorna samtidigt få större lön, ha de då bättre utsikter att hålla ut längre?

En kvinnlig läkare, som dessutom är specialist på kvinnornas lönefrågor, doktor Andrea Andreen-Svedberg, har lovat att i ett följande nummer av Tidevarvet närmare utreda de problem, som här endast kunnat flyktigt antyd.

Den segslitna frågan om kvin-

Maja Mannheimer.

En avgående
länsförbunds-
ledare.

Fru de Maré-
Mannheimers ef-
terträdare, den
nyordna ordfö-
randen i Frisinna-
de Kvinnors läns-
förbund i Bohus-
län, fru Annie
Ekelund, ger här
en skildring av
sin förtjusande fö-
rettraderska i äm-
betet.

Är det inte det stora felet med oss husmödrar, att vi känna oss tillfredsställda med oss själva, om vi bara så där lagom klara av våra plikter inomhus. Vi tycka oss vara i vår fulla rätt att med vårt vanliga »vi ha inte tid» skudda obehvämt socialt arbete av oss.

Det var därför med en viss lantlig förväning, jag hörde fru Mannheimer de Maré utan krumbukter åtaga sig ordförandeskapet för de frisinnade kvinnorna i Bohuslän, när deras länsförbund bildades i november 1921. Jag visste ju, att hon, utom det att hon har sin stora familj — hon talar med berättigad stolthet om sina fem begåvade barn — delar sin mans, doktor Carl Mannheimers konstitens, vilket i musikstaden Göteborg många gånger är krävande nog.

Jag visste ju också, att hon varit med och startat föreningen Barnavårn i Göteborg och stått i dess styrelse sen 1903 och de sista åren varit dess ordförande. Och att hon varit medlem av styrelsen för Fredrika Bremerförbundets sjuksköterskebyrå allt sedan den bildades. Och så är hon dessutom suppleant i styrelsen för Göteborgs stads skyddshem för flickor.

Och ändå måste hon nog lägga huvudparten av sitt arbete och intresse på Nedre Tjöstelsröd, en vacker gammal herrgård med ett utsökt läge vid Ljungskile. Den äges av familjen Mannheimer, och jorden skötes under fru Mannheimers ledning.

Att trots denna arbetsbörda åtaga sig att väcka och organisera kvinnornas slumrande sociala insikter i ett så föga socialt kännande län som Bohuslän måste inge respekt. Och när man då som fru Mannheimer visat sig göra, gått i land med uppgiften, övergår respekten till aktning.

När därför fru Mannheimer i våras tillkännagav sin definitiva avsikt att lämna ordförandeposten, möttes hon helt naturligt av en stark protest, och det var först när hon lovat att stå kvar som ett konsultativt stöd, som en ung ordförande ville träda i stället. Och i det tack, som då riktades till henne låg icke så mycket ett tack för avslutat arbete som en värdjan att fortfarande få räkna henne till kraftresurserna. Vi behöva kvinnor med den kloka och varma blicken. A. E.

normas behörighet till statstjänst och deras löne- och pensionsfrågor höra till dem, som måste lösas under den kommande riksdagsperioden. Den utredning d:r Svedberg lovat Tidevarvet ingår alltså som ett led i serien: Varför intressera mig valen?
E. W.

Olga Elmdahl
Modemagasin

Kungsgatan 53, Tel. 108 51
STOCKHOLM

OBS! Sorgartiklar

Höstterminen börjar 21 Aug.

— 21:sta läsåret —

Mariannelund Praktiska Skola

I REALSKOLAN förberedes till realskolex. med stor tidvinst. Flitiga och begåvade kunna genomgå denna avd. på 3 terminer.
I Gymnasiet förberedes på kortaste tid till studentex. å såväl real- som latinlinj. 4 terminer (= 2 år) fr. realskolex. eller motsv. kunskaper. Endast 3 1/2 år från folkskola.
I HANDELSINSTITUTET utbildas personal för olika affärsverksamhet. Effektiv undervisning. Övningskontor.
I Husmoders- & Slöjdskolans meddelas undervisning i enklare och finare matlagning, handarbeten och vävnader.
Utmärkta resultat. Låga kostnader. Begär prospekt, som sändes omg. från skolans rektor, Gottfr. Gustafsson, adr. Mariannelund.

ANMÄRKNINGAR

AV
K. J.

Kungens fristund.

En kung var ute på turné i några av sitt rikets presentablare landsorter. Allt gick oljat och perfekt utom stundtals väderleken, som tog mera hänsyn till barometern än till det höga festprogrammet, vilket emellertid å sin sida fullkomligt ignorerade meteorologin. En gång likväl, en enda gång, var det något mer som klickade.

Majestädet hade, plikttroget till döds, utstått den evangeliskt-lutherska högmässan i ett tempel ångande av blomsterdekorationer och en övertalig församlingsblandade dofter. Han hade genomgått detsamma förr utan synbara verkningar, men nu var det, att döma av vad som följde, en gång för mycket.

Knappt hade han skridit ett dussin steg utför kyrkbacken, mellan upplinjade häckar av undersåtar och beskjutna av otaliga kameror, förrän han bryskt svängde åt sidan och på något övernaturligt vis gjorde sig en gata genom den kompakta hopen. Vissat är att handkraft nyttjade han inte. Massan föll isär som Röda havets böljor för Jahves utvalda, manövrerad av en osynlig och gåtfull men nästan fysiskt förmärbar kraft. Åtskilliga omkom naturligtvis mer eller mindre av stockningen, men de överlevande hade inga sinnen kvar att ägna åt stundens bifnomen.

Ty kungen stod på den upphöjda gräsvallen och höll tal.
— Kära medborgare! — ljöd det dånande ut i en andlös stillhet. — Låt mig kalla er så i detta ögonblick, som jag önskar undantaget från det ceremoniella ni älskar att iaktta men som stundom faller mig på nerverna. Det trötter mig lite att dagarna i ända figurera för er som en vålnad, ett begrepp och en symbol. Och väl inte ens det, ty för de flesta av er är jag nog bara bio.

Vore jag uppfinnare av någonting trådlöst eller premiäraktör i Hollywood eller på annat vis en av mänskoslaktets välgörande heroer skulle jag sannolikt röna en renare glädje av er osvikliga uppmärksamhet. Möjligt är ju att jag i en gynnsammare levnadsställning kunde ha funnit tillfälle att förtjäna er tacksamma hyllning. Kanske drömde jag i tidiga prinsår, oförståndigt upptänd av hävdernas sagor, om stora och märkliga dåd. Nå ni ser att jag bär fältmarskalksuniform, och det oroar er inte det ringaste: ni vet nog samt att fackmännen inte överlåter ledningen av slag och kampanjer åt mig. Dessutom har jag de starkaste skäl att sky militära vidlyftigheter, ty för folk i mitt yrke, som inte längre har lov att stupa med brio på

ärans fält, innebär numera krig endast otrevliga risker.

Men vad anger dessa mina känslor av malaise inför såväl undersåttliga vördnadsbetygelser som det skalden benämner »dödens adliga jakt»? Mina avlägsna föregångare erfor aldrig något slikt. Aek de var både faktiskt och i sin egen föreställning monarker, en titel som ni ännu tankelöst då och då i pressen tilldelar mig och mina få kolleger, i den löjligen inbillningen kanske att smickra oss. Vi är dock något skarpsinnigare än man tror. För oss och ett litet antal djupsynta historiker står klart vad som aldrig har fallit er, mina kära medborgare, in: att konstitution och kung är oförenliga saker och att monarkerna realiter avskaffades i förlidet århundrade.

Nu ska ni inte förskräckas och få för er att jag står här och ruvar över en statskupp som skall återinsätta mig i min suveränitet. Långt därifrån, jag sörjer inte ens vidare innerligt över förlusten, så föga monarkiskt sinnad är jag, medborgare. Jag vet sannerligen inte vad jag skulle ta mig till med makten ifall ni kom och räckte mig den på en silverbricka. Tekniken och specialiseringen har gjort ert samhälle till en så inrikat maskin att ett par otränade gentlemansländer måste akta sig för inblandning.

I alla fall är jag viss om att ni inte önskar undvara mig. Vad ni än pratar, somliga av er, finner ni det innerst inne tryggt och skönt att ert rike allt fortfarande bevarar sin karaktär av fideikommiss. Partibitna som ni samt och synnerligen är vederkvieker det er dock att titta på en person som ex officio står över partierna och lojalt frambär än det enas, än det andras stridiga önskemål till ert benägna avgörande. Tror ni det är roligt, medborgare? Vem annan än jag skulle åta sig slikt? Visserligen stärkes jag av mycken hjärtlig medkänsla. Alla goda patrioter himlar sig och vridder händerna så ofta jag talar socialism från min tron. Jag är dem tillbörligt tacksam för det; jag har bara det emot deras fosterlandsnit att de så angeläget betonar hur mycket billigare jag är än republik. I forna och behagligare tider hette det: vår dyre kung...

Och så lyktar jag detta anförande, vars huvudpunkter jag tänkte ut under predikan. Stäm nu upp en samfäll och en enkel sång, varpå jag stiger ner och underhåller mig med åtskilliga av de närvarande, som det kommer att stå i bladen.

Vid Landskrona Husmodersskola med barnavård

börjar ny husmoderskurs den 1 oktober. 10 1/2 månaders grundlig teoretisk och praktisk undervisning i allt som hör till ett hems skötsel. Billiga avgifter. Obemädlade och mindre bemädlade elever erhålla statsunderstöd. Begär prospekt! Adress: Landskrona.

STYRELSEN.

Första steget.

En mycket sann historia.

Det var en sådan vacker söndagseftermiddag, varm och ljuv. Milda vindar seglade sakta in från slätten i vår lilla stad, lastade av högsommarens tunga dofter. Jag satt borta vid det enda öppna fönstret i skolsalen, där det hölls valmöte. Ibland hände det dock, att min uppmärksamhet förrerade sig till de tre popplarna på skolgården.

De voro i sin ymnighets tid och det yrde om dem av bevingade frön den vinden lösgjorde från deras vita, ulliga hängen. Det yrde och yrde så att luften omkring dem var vit och mjuka drivor hoppade sig på marken.

Det liknade på något vis våra talare denna eftermiddag, vilkas ord även föllö lätta till våra fötter, medan de diskuterade samarbete vid valen mellan de söndersprängda partierna.

I början låtsade man även, som om det vore möjligt att få en enda lista med kandidater. Om man gick fram med herr Vååt från ena hållet och herr Torrh från det andra, skulle man ju få en lista som kunde betecknas som *Lagom Fuktig*. Men därmed var inte allt klart, ty det fanns ännu en tredje grupp att ta hänsyn till, och det var kvinnorna, sade herr Barén, som höll det andra inledningsanförandet. Han såg menande på mig, och fortsatte: kvinnornas intressen fordrar, att vi sätter upp en kvinnlig kandidat.

— Vad för något? Jag flög upp, men min granne tryckte brutalt ner mig.

— Låt bli att bråka, sade hon.

— Men det är inte rätt.

— Låt bli att bråka i alla fall.

— Och då är det ju lyckligt, att vi har en sådan varmhjärtad kvinnlig kandidat som fru Lövstrand att tillgå.

— Ordförande, ropade jag.

Min granne klämde hårt om min hand. — Du får inte avsäga dig, då mördar jag dig.

Det var nästan omöjligt att höra vad talaren sade vidare.

Jag hörde bara, att han ville ha hr Vååt på första plats, hr Torrh på andra plats och mig på tredje. Sedan kom hr Torrns förespråkare och ville kasta om ordningen. Han var enig med den föregående talaren blott i ett: att jag kunde sitta på tredje plats och bevaka kvinnornas intressen...

Fru Lövstrand, sade ordföranden. Då jag reste mig kunde jag se solen. Hon sände sina gyllene pilar genom popplarnas glesa kronor. Skjut inte efter mig, tänkte jag, med dina pilar i hjärtat kan jag inte tala politik. Och så vände jag solen ryggen. Men ett litet fröluftskopp kom seglande in genom fönstret och satte sig på min svarta änkedräkt.

Jag är tacksam för anbudet på tredje platsen på den föreslagna enhetslistan, sade jag. Fast hellre hade jag förstas sett att jag fått den första. Men innan saken avgöres, vill jag göra en fråga, och på svaret beror om jag mottar kandidaturen: är jag verkligen bara uppsatt för att tillgodose kvinnornas intressen d. v. s. få deras röster? Intresserar sig de manliga väljarna inte lika varmt för mig, som jag för herrarna Vååt och Torrh? I så fall vill jag varna er för en dåraktig spekulation. På mig får ni nämligen icke några kvinnliga röster att tala om. (Här opponerar sig de fyra andra kvinnliga delegerade, som kände sin ära berörd samt ett par av männen.)

Den andra frågan är denna: måste vi nödvändigt ha en representant för de varmhjärtade kvinnorna?

För jag är icke varmhjärtad, det är ett misstag av herr Barén. Jag vet knappast om jag menar väl. Jag menar allvar.

Min granne ryckte mig i kappan: skall du förstöra allt ihop? viskade hon ilsket.

— Jag vill inte sättas upp som kandidat för kvinnliga särintressen, fortsatte jag. Jag vill representera allas intressen eller ingas.

De försäkrade alla att komme jag in finga jag så gärna representera dem.

Men när det blev votering om ordningen på en gemensam lista kom på mystiskt sätt ett tredje manligt namn före mitt, och jag blev nummer fyra. Alla kvinnorna samlade sig bestörta omkring mig. Men jag lugnade dem. — Kära ni, denna lista blir kasserad, sade jag. Torrns parti nöjer sig aldrig med att ha fått andra plats. Här blir nya diskussioner och nya listor och det blev det.

När vi gingo hem i den lysande sommarkvällen, voro tre listor upprättade, på en av dem stod herr Vååt som nr 1, på den andra herr Torrh och på den tredje i alla fall fru Lövstrand, som menade allvar.

Mötet med språket.

Den som kommer hem till Sverige efter lång frånvaro kommer hem till så många olika ting. Ett av dem är språket. Den som icke hört eller läst det på länge har möjlighet att nalkas det utifrån som en enhet, ett slutet, färdigt helt. Det har förlorat något av sin självfallenhet och sin vardaglighet. Det första mötet med språket får en särskild tjusning. Nyhetens behag förenar sig med återseendet glädje.

Vad som kan verka störande vid detta möte är när svenska språket råkar att hälsa en med en särskilt vulgär fras. Risken brukar inträda på Sassinzfärjan om man tar den vägen. Men den är inte så stor. Svenska folket brukar tigande äta sitt svenska smörgåsbord och dricka sin första kalla snaps.

Då jag kom hem i sommar blev *Marika Stjernstedts* novellsamling *Några* mitt första möte med språket. Den låg på mitt bord vid hemkomsten, hade legat där några veckor. Den hade alltså varit ute en tid, köpts, lästs, skrivits om, talats om: "Hurudan är Marika Stjernstedts sista?" Dock, allt detta visste jag ingenting om och brydde mig inte om det just då. Jag tog boken för att möta språket.

En läsares självverksamhet bör bestå i två ting: att se och att lyssna. Jag glömde att se för att lyssna.

"Aldrig skulle han glömma det ögonblick, då hon under det matta mänskenet lade sin ljumma och levande lilla hand i hans och hur han då genomlades av högtid och glädje."

Vems hand var det, vem var han, vem var hon och hur gick det för dem? Det märkte jag inte. Jag spelade igenom boken och njöt av säregenheterna och rikdomen i svenskans melodi. Och nådde så fram till det språk inne i språket som var författarens eget, som uppstått lika självfallet som en handstil under åren och var lika karaktäristiskt.

Detta är orsaken till att här icke kan bli någon anmälan eller kritik, ej heller något återberättande av händelser eller utmärkande av den ena novellen framför andra, eftersom läsaren glömde lyssna till den dikt, till vilken sången var komponerad, för sången själv. Så kan det gå med det första mötet med språket.

E. W.

Akademiskt bildade kvinnor i spetsen.

Det är önskvärt att bildade kvinnor erövra ledande ställningar i industriens, handelns och finansens värld, även den internationella — detta är en tanke, som hyses av den internationella sammanslutningen av Akademiskt bildade kvinnor. Förbundet kommer att den 28 juli samlas till kongress i Kristiania för att diskutera vägarna, som leda till detta mål, och för övrigt de akademiska kvinnornas del i världens arbete, det politiska och det uppfostande. Inbjudare äro de nationella avdelningarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige. Ordföranden i Akademiskt bildade kvinnors förening, dr Alma Sundqvist, kommer att resa i spetsen för en svensk delegation.

Mötesplatsen.

OM VI KVINNOR I ALLA LÄNDER... Elisabeth Tamms anförande i försvarsdebatten d. 24 maj har nu utkommit i särtryck och finnes att rekvidera å Frisinnade Kvinnors Riksförbund, Slussplan 9 III, Stockholm, till ett pris av 15 öre styck.

Vi erinra vidare om de två nya broschyrerna i serien Brännande Frågor: Ett nytt försvar av fru Mia Leche och fru Elin Wägner samt Människoskolan av lektor Emilia Fogelklou.

Om 10 exemplar rekvideras från Frisinnade kvinnors exp. blir priset 85 öre st. för den förstnämnda och 70 öre för den sistnämnda.

"Intyg".

Ur en fattigvårdares minnen.

Modern låg på sitt yttersta, omgiven av en stor barnskara i det fattiga hemmet. Diakonissan och en och annan grannkvinna tittade in ibland och gävo den lilla tillfälliga hjälp de kunde åstadkomma. Dessutom hade man börjat få kunskap om att lungot smittar och undvek helst att komma i beröring med den sjuke. Hemmet bar också prägel därav. Fadern brukade komma hem på kvällen för att sova ruset av sig. Var han hade sin sovplats, kunde jag ej fundera ut, då jag en dag hämtade tre av barnen för att föra dem till ett »Hem för friska barn från tuberkulosbehäftade familjer». Moderns tack var varmt och innerligt, fast hon visste att hon aldrig skulle se dem mer. Två av de andra barnen hade angripna lungor och fördes till ett sjukhus. Den största flickan, 11 år, fick stanna hemma för att vårda modern den tid hon ej var i skolan.

Efter några månader dog den sjuka och det blev tal om att de tre friska barnen skulle återvända hem för att vårdas av den försörjningsskyldiga fadern, vilken enligt uppgift från vederbörande myndighet, var fullt kompetent härtill. Den lilla avgift barnhemmet begärt hade han dock ej erlagt, och då jag anmodat honom besöka mig för att tala om barnen kom han först efter två påminnelser och bad då att barnen skulle få stanna ett par månader till, enär han då hade ett arv att vänta. Månaderna gingo, men varken han eller arvet hördes av, så att jag beslöt göra ett besök i hans hem för att se om det var lämpligt att emottaga

(Forts. å nästa sid.)

En fabel.

Gud Fader i himlen högg en själ i tu och sände de båda delarna till jorden var för sig.

I många och långa år gingo båda ensamma och sökte den del som felades. De räckte ofta ut handen mot någon de funno lik den Gud Fader skiljt dem från i himlarnas härlighet. Men de sågo snart att de misstagit sig, de gingo besvikna och kallades flyktiga.

Så möttes de ändå en solig dag. Jorden bar grönska och blommorna öppnade vita kalkblad mot himlen.

En flicka satt böjd över en gammal pulpet på ett kontor i en rökgig stad.

En röst talade till henne och hon såg upp och kände igen honom som hon aldrig förr sett.

Underliga kärlek!

Hon mindes hur många gånger hon misstagit sig förut och när hon åter höll på att växa ihop med den själ som varit en del av hennes en gång inför Gud Fader, då kom tvivlet och talade om synd som varit och skuld som blivit. Det var misstagen, ty man får inte misstaga sig. Och mannen och kvinnan som ägde en själ gemensam, vandrade bort från varandra ensamma bland människorna.

Men från den stunden blevo deras misstag allt flera, ty de trodde inte längre på sin egen själ, ej heller på sitt ursprung i himlarna.

I. B.

Grundat 1906 Tidsvinst Rikstel. 154

ENSKILDA LÄROVERKET, Katrineholm. KATRINEHOLMS PRAKTISKA SKOLA. Nya kurser börja jan., maj, aug., sept. **GYMNASIUM**. Studentexamen på 4 terminer från realskolan. **REALSKOLA**. Realskoleexamen på tre terminer med folkskolan som grund. **SEMINARIEAVDELNING, ALLMÄNBILDNINGSAVDELNING. HANDELSKOLA**. Specialkurser i maskinskrivning, stenografi o. bankteknik. **HUSMODERSKOLA**. Undervisning även i slöjd och sjukvård. **SLÖJDSEMINARIUM**. 10 mån. kurs för utbildande av slöjdlärarinnor. Även kortare kurser. **Prospekt mot porto. Uppgiv avdelning.**

TEKNISK SKOLA. Inträdesfordringar: folkskolekunskaper. (Inspektor: **E. Hubendick**, Professor vid Kungl. Tekn. Högskolan.) Maskinteknik-, elektroteknisk-, väg- och vatten- samt husbyggnadsfackskola. Nämn denna tidning.

Det nya jordbruket.

(Forts. fr. sid. 1.)

stordrift. Låt vara att det heter, att samhällets större jordegendomar skola upplåtas under vissa garantier, men detta innebär likväl, att stordrift lämpligen bör bibehållas. I intet av de andra programmen, inte ens i högerns, kan man spåra något sådant principuttalande. Där ordar man endast om den självägande jordbruksbefolkningens bevarande, ett självägande bondestånd, värnande av den svenska bondejorden o. s. v. Men alla program ivra för tillväxten av antalet jordbruk och ökad egnahemsbildning. Man läser t. o. m. på ett par håll, att den som vill eller var och en som vill, må kunna erhålla eget jordbruk, som det låter, oberoende av andra förutsättningar. Alla program yrka också på en förnyad arrendelagstiftning, fast högern anser en sådan bestående i skällig ersättning åt arrendatorerna för arrendegårdens förbättring, de andra partierna gå något längre.

Även om man ej helt, allra minst i valår, får tolka partiernas ställning till olika frågor efter deras utsagda programpunkter, kan man nästan säga, att jordfrågans lösning efter allt att döma blir en räknefråga. Hur jordfrågan skall lösas är så gott som avgjort, det beror endast på antalet röster, hur långt den nya arrendelagen kommer att gå o. s. v.

Frisinnade Kvinnors Riksförbunds jordprogram börjar: »Jordfrågans tyngdpunkt ligger i tens natur. Den enskilda äganderätten till jorden får ej innebära att samhället — vare sig jorden är upplåten med fri äganderätt eller tryggad besittningsrätt med

NABO, det självverkande tvättämnet med bensin.

Den som icke är frisk,

besväras av Maggyra och Huvudvärk Reumatismen samt värk i kroppen rekommenderas att använda en huskur med **Frukt-Salt-Samarin** och rensa mage och tarmarna från osunda rester, utdriva urinsyra från kroppen samt uppfrika blodet, så återvinnes hälsa och krafter.

Frukt-Salt-Samarin verkar välgörande på hela organismen och omedelbart uppfrika blodet. Pris per burk kr. 2.50. Erhålles pr postförskott från Cederroths Tekniska Fabrik, Sthlm. (Säljes å Apotek, Drog- Kemikalie- & Färghandel m. fl.)

Utan fanor?

(Forts. fr. sid. 1.)

alltjämt som hittills blir den bestämmande i fråga om straffpolitiken mot Tyskland och alltså en ny Ruhrhistoria kunde vara tänkbar, då är det mycket osäkert att låna Tysklands pengar.

Och Tyskland självt? Om det inte är villigt att lojalt uppfylla de förpliktelser skadestandsplanen ålägger går alltsammans om intet. Ja, i Tyskland visa sig genast de ogynnsamma reflexerna av tvisten mellan Frankrike och England och den poincaréska opinionens seger. Lika säkert som knallen på blixten följer där ett närmande av högerpartierna av olika nyanser till varandra och försök till motstånd mot antagandet av skadestandsplanen, den regeringen för sin del redan godkänt.

Vi erinrade nyligen om det betydelsefulla i att franska regeringens chef uttalat att trygghetsfrågan inte var ett problem för Frankrikes allena utan även Tyskland hade rätt att begära garantier för sin säkerhet. Denna synpunkt delas franska krigsministern. Detta är ett försök att bryta mot uppfattningen om Tyskland ensamställning såsom brottslingen bland nationerna. Men Poincaré lade sitt tunga ord däremot vid utrikesdebatten häromdagen i senaten. Kom i håg, slutade han, att Tyskland är skyldigt till kriget. Och när det gäller att tillämpa åsikten om Tysklands jämställhet därhän, att det får deltaga som de andra makterna i Londonkonferensen, då förmår man inte vara konsekvent. Londonkonferensen är sam-

arvsrätt — fränkänner sig rättighet att fordra en ansvarsskyldig och ekonomisk förvaltning av jorden.» Detta är en annan utgångspunkt. Här säger man inte att jordfrågan kan lösas genom åtgärder, de må vara aldrig så vittgående, för att förbättra deras ställning, som bruka jorden. Här säger man, att jordfrågan bör och måste lösas genom fastställandet av förhållandet mellan samhällets och den enskildes rätt till jorden. Som en given följd därav komma övriga krav att tillfredsställas.

Det är väl ej för mycket begärt att Ni blott en gång provar NABO.

”Intyg“.

(Forts. fr. föreg. sid.)

tre små friska, rara och värtade barn om fyra, sex och åtta år.

Bostaden — jag vill ej vanhelga ordet hem — låg i en illa beryktad stadsdel, och då jag knackade på dörren öppnades den av en medelålders kvinna med ett ytterst obehagligt utseende. På sängen låg en yngling och rökte cigarett. Mannen jag sökte var i sitt arbete och kvinnan uppgav sig vara hans hushållerska, Klara, hans flicka, var i skolan och var världens vanartigaste barn, och hon, fröken Lina, skulle aldrig stå ut, om hon inte hade sin son hos sig, han som låg på sängen och rökte och brukade gå ärenden och passa upp i fina hus. Några barn var det alldeles omöjligt att ta emot för henne.

I denna mening gav jag henne absolut rätt och lovade mig själv — må vara en smula dramatiskt — att hitin skulle barnen ej komma utan över mitt lik.

Strax utanför dörren antastades jag av en äldre kvinna som bad om ett samtal. Hon sade sig känna igen mig sedan jag hämtat barnen och hade varit en vän till deras döda mor. — Låt dem inte komma hem till fadern, det ber jag om på mina bara knän, ivrade hon, han och »fröken Lina», som hon kallar sig, super i kapp och pojken är ute om nätterna och passar upp i tveidiga hus. — Och tösen, Klara, är en riktig kajtös, ska jag säga. På min fråga vad en »kajtös» var för sort upplyste den gamla, att flickan brukade hålla till på båtarna nere vid kajen för att »tjäna en slant», som fröken Lina sen tog ifrån henne. »Det vore väl synd om de andra flickorna skulle gå samma väg — de hade en så rar mamma», slutade hon.

Hemkommen skrev jag rapport över hemmet jag besökt och lämnade till vederbörande en anhållan att barnen måtte bli utackorderade på fattigvårdens bekostnad. Ifall jag hyst några förhoppningar härom, blevo de grundligt besvikna. Det stämplade konvolut jag några dagar senare erhöll och som ännu finnes i min ägo som ett dyrbart utslag av »sakkunskapens trygghet» gent emot det varma hjärtats förville-

lad för att överlägga om Tysklands öde men Tyskland är ännu icke inbjudet att vara närvarande.

Den 3 augusti kommer att en stor minnesfest över de fallna att hållas i Tyskland. Alla föreningar, som deltaga i massmötena, måste komma utan fanor, det vill säga: de måste lämna hemma allt, som påminner om söndring och splittring, särinressen och särhögfärd. Man frågar sig: ha delegationerna till Londonkonferensen kommit med fanor eller utan?

NABO rengör allt, även det ömtåligaste.

Ada och Fosca.

Av LUCIANO ZUCCOLLI.

Från italienskan av Ellen Rydelius.

De liknade varandra: båda voro långa och magra med kastanjebrunt hår, som nästan kunde kallas blont. Ada hade rent kastanje-färgade ögon och Fosca hade grå. Båda skrattade gärna, arbetade utan möda och utan lidelse gingo i samma skola och sutto bredvid varandra på samma bänk. De talade föga, bråkade aldrig, svarade mekaniskt på frågorna och betraktade taket som om de där hade läst vad de skulle säga.

Snälla och medelmåttiga i allt tillhörde Fosca Giuntini och Ada Crivelli ett par borgarfamiljer i Milano och ägde tillräckligt för att uppträda värdigt vid alla tillfällen utan att vara rika. Skolans föreståndarinna sysselsatte sig aldrig med dem, så obetydliga och flacka voro deras personligheter, två skuggor, som tyckte om varandra, anförtrödde varandra sina små hemligheter, ofta skrattade och hos de andra eleverna varken väckte sympati eller aversion.

Ada Crivelli gifte sig vid nitton år med Vittorio Carminati, en kraftig ung man med brett ansikte och breda skuldror och i förtid vän av ett yppigt bord. Vittorio hade två kolossala händer, som förråde hans själ och hans smak. Med dessa händer kunde han icke hålla i något bräckligt eller köra en lätt vagn, ena handen räckte till att skyla Adas magra och ble-

ser», innehöll ett officiellt intyg av två pensionerade poliskonstaplar, anställda i fattigvårdens tjänst för ärenden av denna art. — »Hemmet var i allo exemplariskt, mannen ordentlig och skötsam, hans hushållerska en mycket aktningvärd kvinna. Bostadens läge skulle snart utbytas mot ett annat, enär familjen ej trivdes med grannpet». — Sådan var kontentan av det vidlyftiga dokumentet.

Om »sakkunskapen» avgick med den ekonomiska segern, så gjorde det varma hjärtat det med den moraliska. Styrelsen för barnhemmet led även av den senare åkomman och resonerade som så, att det kan i ett hem finnas farligare smittofrön än tuberkulos, och så fingro barnen stanna tills vidare, oaktat det vackra intyget från officiellt håll.

Ett par månader, därefter, kom jag händelsevis, vid ett besök på fattigvårdsbyrån, att höra namnet på barnens far nämnas vid ett bord. Vid min fråga svarades, att han var intagen å sjukhus för delirium. — »Anses detta fall diskvalificera en far för vård och fostran av sina barn?» — Ja, det gjorde det, och så fingro de små utbyta barnhemmet mot privat hem på landet — på fattigvårdens bekostnad.

Har Ni ännu ej använt NABO?

ka ansikte. Det var händer, formade för att sänka sig ned som klor, trycka och pressa, och den dag, då Adas familj antagit Vittorio frieri, hade han verkligen gripit flickan om midjan, lyft henne från marken och tryckt en ljudlig smällkyss på hennes ansikte, vilken tycktes vara inseglet på en girig äganderätt.

På bröllopsrean skulle de fara långt bort, till utlandet. Men Vittorio hade stannat med Ada tre dagar i Como, och sedan hade resan fortsatt. Vittorio hade skrattat åt detta som om det varit ett lyckat bedrägeri gentemot föräldrar och vänner, och för att göra det ännu finare hade han förbjudit Ada att sända några underrättelser om sig under dessa tre dagar. Ada lydde och försökte att själv skratta åt detta oväntade intermezzo, och hon ansträngde sig att skratta lika uppsluppet som mannen, vilken önskade, att hon skulle äta mycket, dricka mycket och att hon icke skulle sitta och betrakta bergen, sjön, solen och skuggorna, alla dessa dumma saker, som en gift kvinna icke mer borde bry sig om, eftersom allt detta var flickaktigt svärmor, som haft sin tid.

— Äta, dricka och roa sig — det är livet, förklarade Vittorio som hade ärvt en stor förmögenhet av sin far och glädde sig däröver varje dag.

Han tyckte så mycket om tusenliredslarna, att när hans förvaltare kom med arrenden eller pengar för ägg, silkeskokonger eller spannål, gick Vittorio till Ada för att visa henne »de fina böckerna», böcker av hundra- och femtioliredslar, som han kastade ned på bordet i arbetsrummet för att bättre känna deras tyngd. Och Ada betraktade dem och intresserade

(Forts.)

Köp NABO till Eder nästa tvätt.

Är klänningen bra sydd

säger Du! Det var roligt att höra! Men att sömmen är så jämn och fin, har jag att tacka min Husqvarna-maskin för. Du kan inte tro vad den syr fort och väl — och så lättskött den är. Jag vet inte hur jag skulle hinna sy åt mig och min familj, om jag inte hade min utmärkta HUSQVARNA-symaskin.

Köp Du en Husqvarna-maskin så blir Du belåten — det bli alla, som köpa

HUSQVARNA
SYMASKINER

14 GETINGEN

ROMAN

av

E. L. VOYNICH

— Jaså, de sade till Bolla, att jag förrätt honom, och till mig sade de att han var förråddaren. Bolla måste väl inte vara så dum att han tror på deras prat.

— Det är alltså inte sant.

Enrico stannade och betraktade forskande Arthur, som endast ryckte på axlarna.

— Det är en lögn, sade han.

— Vad det gläder mig, min gosse, och det skall jag säga åt Bolla. Men ser ni, de sade till honom att ni förrätt honom av svartsjuka, emedan ni båda voro kåra i samma flicka.

— Det är lögn!

Arthur upprepade orden i en kort, andlös viskning. En plötslig paralyserande skräck fick makt med honom. »Samma flicka». »Svartsjuka». Hur kunde de veta? Hur kunde de?

— Vänta ett ögonblick min gosse. Enrico stannade i korridoren. Jag tror er, men säg mig bara en sak. Jag vet

att ni är katolik. Har ni under bikten någonsin sagt —

— Det är lögn!

Arthurs röst ljöd som ett halvkvåvt skri.

Enrico ryckte på axlarna och fortsatte:

— Ni vet ju bäst själv, sade han. Men ni vore inte den förste, som hade blivit lurad på det sättet. För närvarande är det ett rysligt bråk i Pisa om en präst, som lär vara spion. Edra vänner ha låtit trycka ett flygblad om det.

— Han öppnade dörren till det rum, där förhören brukade äga rum, och då Arthur stod orörlig, sköt han honom varligt över tröskeln.

— Godafton, mr Burton, sade överleende. Det har kommit order från sten leende. Jag har den äran att lyckönska er. Det har kommit order från Florens om er frigivning. Vill ni vara god och teckna under detta papper.

Arthur gick fram till honom.

— Jag vill veta vem det är, som bedragit mig, sade han tonlöst.

Översten lyfte leende på ögonbrynen.

— Kan ni inte gissa det? sade han. Tänk efter ett ögonblick.

Arthur skakade på huvudet.

— Kan ni verkligen inte gissa det?

Det var ju ni själv, mr Burton. Vem skulle annars känna till era privata angelägenheter.

Arthur vände sig tyst om. På vägen hängde ett stort crucifix och hans ögon gled långsamt över den korsfästes ansikte. Men det fanns ingen vädjan i dem, endast en slö undran över denne tålmodige Gud, som icke slungade en åskvigg mot den präst, som förrådade sitt biktbar.

— Vill ni vara god och teckna under, sade översten, så behöver jag inte uppehålla er längre. Ni har naturligtvis brått att komma hem, och min tid är strängt upptagen med den dåraktige, unge Bolla, som så hårt prövade ert kristliga tålmod. Jag är rädd att han får ett ganska strängt straff. Godafton.

Arthur skrev sitt namn, tog sina papper och yttrade inte ett ord. Han följde Enrico till den stora porten, och utan ett ord till avsked gick han ned till vattnet, där en färjkarl väntade för att föra honom över till andra stranden. När han steg upp för stentrappan, kom en flicka i bomullsklädnad och halmhatt springande fram till honom med utsträckta händer.

— Arthur! O, vad jag är glad! Vad jag är glad!

Han drog rysande bort sina händer.

— Jim, sade han till slut med en röst, som inte tycktes tillhöra honom själv. Jim!

— Jag har stått här och väntat i en halvtimme. De sade att du skulle bli utsläppt klockan fyra. Arthur, varför ser du på mig så? Något har hänt. Arthur, vad är det? Men, vänta då.

Han gick långsamt nedåt gatan, som om han glömt att hon fanns. Förskräckt över hans beteende sprang hon efter honom och tog honom i armen.

— Arthur!

Han stannade och såg upp med en förvirrad blick. Hon smög sin arm under hans och de gingo vidare under en stunds tystnad.

— Hör på, käre, sade hon mjukt, du får inte ta så illa vid dig över den här bedrövliga historien. Jag förstår att det måste kännas pinsamt för dig, men alla tror dig.

— Vad för en historia? frågade han med samma tonlösa stämma.

— Jag menar Bollas brev.

Det ryckte smärtsamt i Arthurs ansikte.

— Jag trodde inte att du hade hört det, fortsatte Gemma. Bolla måste varit tokig som kunde inbilla sig något dylikt.

— Vad för dylikt?

— Du vet det alltså inte. Han har

skrivit ett rysligt brev, vari han beskyller dig för att ha berättat om ångbåtarna och fått honom arresterad. Det är ju alldeles vanvetligt och det tycker alla som känner dig. Det var egentligen därför jag kom hit — för att säga dig att ingen i vår grupp tror ett enda ord.

— Gemma — det är sant.

Hon drog sig långsamt bort ifrån honom och stod alldeles stilla. Hennes ögon voro mörka av fasa och hennes ansikte var lika vitt som slöjan kring hennes hals. En iskall våg av tystnad tycktes sluta sig omkring dem och skilja dem från den övriga världen.

— Ja, viskade han till slut. Jag talade om ångbåtarna och jag nämnde hans namn. Min Gud, min Gud! Vad skall jag göra?

Han blev plötsligt medveten om hennes närvaro och den dödliga skrällen i hennes ansikte. Ja, hon måste naturligtvis tänka —

— Gemma, du förstår inte! utbrast han och gick ett steg närmare, men hon drog sig med ett skrik tillbaka.

— Rör mig inte!

Arthur grep med plötslig våldsamt hennes högra hand.

— Lyssna för Guds skull! Det var inte mitt fel. Jag —

(Forts.)